

JULDAGEN

NATIVITATIS DOMINE

Text. Joh 1. 1-14. Predikan Lars Borgström, LFS

De inledande orden av Johannesevangeliet, kallade Johannesprologen, betraktas av många som världslitteraturens allra vackraste. En kristen har inte svårt att hålla med om ett sådant omdöme. Orden innehåller ett djup, eller kanske man skall kalla det en höghet, som väl knappast överträffas av några andra bibelord. Det är inte märkligt att Johannes, evangelisten som skrivit dessa verser, har örnen som symbol. Örnen är ju en skarpsynt fågel och har från sin höga höjd ett mer övergripande perspektiv än landdjuren. Gud låter Johannes skarpt tränga ned i den bakomliggande, andliga djupdimensionen.

Johannesevangeliet inleds vid begynnelsen, d.v.s. före tidens början. Guds Son, som här i Johannesprologen kallas Ordet, har funnits för evigt. Han har ingen början: *"I begynnelsen var Ordet, och Ordet var hos Gud, och Ordet var Gud"*.

ORDET ÄR GUD

"I begynnelsen" anspelar på Bibelns allra första vers, 1 Mos. 1:1: *"I begynnelsen skapade Gud himmel och jord"*. Vi får alltså veta att Ordet redan då existerade, att det fanns eller var hos Gud och slutligen att Ordet själv var Gud. Ett och samma verb, vara, uttrycker alltså först existens (det var i begynnelsen), sedan förhållande (att vara hos Gud) och slutligen identitet (att vara Gud).

Men hur kan någonting vara *hos* Gud och samtidigt själv *vara* Gud? Treenighetsläran är det enda som kan skänka förklaring. Sonen, som kallas Ordet, är själv Gud fullt ut, och samtidigt var eller fanns Han hos Fadern i begynnelsen. Han *blev* alltså inte till i begynnelsen, utan Han *var* redan då – alltså fanns Han före all tid. I Kol. 1:15 skriver Paulus att Sonen är förstfödd före allt skapat och i vers 17 att *"Han är till före allting"*. Allt detta visar på det allra klaraste sätt Jesu, Guds Sons, gudomlighet. Det Ord, som vi sedan i v 14 ser blir kött, är Gud.

Vi hör sedan, i v 3, att *"Genom Honom har allt blivit till, och utan Honom har inget blivit till, som är till"*. I 1 Mos. 1:3 står det: "Och Gud sade: 'Varde ljus' och det blev ljus". Skildringen av varje ny skapelsedag inleds sedan med "Och Gud sade". Nu får vi i Johannesevangeliets inledning veta att Guds Son är det eviga Ord genom vilket allting som finns har blivit skapat. I Ps. 33:6 står det "Himmelen är gjord genom Herrens Ord och all dess här genom Hans muns anda". Hebreerbrevets författare skriver likaså i vår episteltext att genom Sonen har Gud "skapat världen" (Hebr. 1:2).

Det var alltså inte endast Fadern som var verksam vid skapelseverket. Sonen var det likaså. Ja, alla personerna i treenigheten var verksamma. I 1 Mos. 1:2 står det: "Och jorden var öde och tom, och mörker var över djupet, och Guds Ande svävade över vattnet."

ORDET ÄR LIV OCH LJUS

Johannes fortsätter i v 4: *"I Honom var liv, och livet var människornas ljus."* Det liv som Johannes här omtalar är inte i första hand livet i allmänhet, utan det *eviga* livet. Detta eviga liv finns i Sonen, som själv är evig. I Joh. 5:26 står det: *"Ty liksom Fadern har liv i sig själv, så har Han gett åt Sonen att ha liv i sig själv."* Endast Gud har liv i sig själv. Allt mänskligt liv är *förlänat* liv. Det liv, som Sonen äger, beskrivs också som människornas ljus. Vi kan i detta sammanhang tänka på Ps. 36:10: "Ty hos dig är livets källa, i ditt ljus ser vi ljus." Ord som "liv" och "ljus" återkommer gång på gång i Johannesevangeliet som likvärdiga bilder för den värld som Jesus uppenbarar och dess gåvor till människorna. I sitt första brev skriver Johannes: "Gud har skänkt oss evigt liv, och det livet är i Hans Son. Den som har Sonen har livet. Den som inte har Guds Son har inte livet" (1 Joh. 5:11-12).

ORDET BLIR MÄNNISKA

I v 9 fortsätter Johannes: *"Det sanna ljuset, som ger ljus åt alla människor, skulle nu komma till världen."* Ordet som är människornas ljus alltifrån skapelsens begynnelse kommer nu till den värld som blivit till genom det. *Nu*, i Johannes samtid, har det sanna ljuset kommit till världen. Genom Ordets människoblivande, Jesu Kristi födelse, har nämligen profetierna från Gamla testamentet gått i uppfyllelse, t.ex. *"Det folk som vandrar i mörker skall se ett stort ljus, ja, över dem som bor i döds-skuggans land skall ett ljus skina klart"* (Jes. 9:2) och *"Stå upp, var ljus, ty ditt ljus kommer, och Herrens härlighet går upp över dig. Se, mörker övertäcker jorden och töcken folken, men över dig uppgår Herren, och hans härlighet uppenbaras över dig"* (Jes. 60:1-2).

När detta ljus, vars avglans alltid funnits i världen genom profeternas förkunnelse, men avvisats av de flesta, nu uppgick genom Guds Sons människoblivande, skedde det tragiska, att Han avvisades av det stora flertalet människor: *"Han var i världen och världen hade blivit till genom Honom, och världen kände Honom inte."* Så bortvända från Gud, sitt upphov varigenom de blivit till, var världens människor att de inte ens kände igen det sanna ljuset, som ger evigt liv, när det kom in i världen. De kände Honom inte.

Men förkastandet av Jesus var inte allomfattande. Det fanns de som igenkände sin Skapare och Messias när Han väl kom. Johannes skriver: *"Men åt alla som tog emot Honom gav Han rätt att bli Guds barn, åt dem som tror på Hans namn."* I kontrast till dem som inte tog emot Honom blir alla som tror på Hans namn upptagna till att vara Guds barn. Johannes skriver i sitt första brev: *"Se, vilken kärlek Fadern har skänkt oss: att vi får kallas Guds barn, och det är vi också. Världen känner oss inte, därför att den inte har lärt känna Honom"* (1. Joh. 3:1).

De människor det här är fråga om har varit med om något mycket speciellt: de har blivit födda ytterligare en gång. Förutom sin naturliga födelse har de blivit födda en gång till, till andligt liv i Gud. Det var deras mor som födde dem första gången, men den andra gången var det Gud själv som födde dem ovanifrån, från Himmelen. Johannes skriver om Guds barn: *"De är inte födda av blod eller av köttets vilja eller av någon mans vilja utan av Gud."* Den som blir pånyttfödd blir det av Gud, inte genom köttet eller någon mans, inklusive sin egen, vilja. Det är alldeles omöjligt att föda sig själv till nytt, andligt liv i Gud. Precis som vid den naturliga födelsen blir man *född*, man föder inte sig själv. Bara Gud kan detta. Luther skriver i Lilla katekesens förklaring till tredje trosartikeln: *"Jag tror, att jag inte av eget förnuft eller egen kraft kan tro på Jesus Kristus, min Herre, eller komma till Honom, utan att den Helige Ande kallat mig genom evangelium, upplyst mig med sina gåvor, helgat och behållit mig i en rätt tro."* Denna v 13 i Joh. 1 innehåller hela Johannesevangeliets budskap: Att de som tror på Jesus, Messias och Guds Son, skall ha liv i Hans namn; de är nämligen födda av Gud.

Den avslutande versen (v 14) av vår text lyder: *"Och Ordet blev kött och bodde bland oss, och vi såg Hans härlighet, en härlighet som den Enfödde har av Fadern, och Han var full av nåd och sanning."* Det som i verserna 9-11 uttrycks såsom att ljuset kommit till världen, förtydligas nu som ett *människoblivande*. För första gången upprepas subjektet *Ordet* från prologens början, men det har ändå hela tiden funnits med underförstått. Det Ord, som var i begynnelsen, och befann sig hos Gud och som samtidigt självt var Gud, har nu blivit kött, *människa*. Det är obegripligt stort att Gud har blivit människa. Vem kan förstå att vår jord har blivit *besökt*, att den ende sanne Guden beträtt vår planet för 2000 år sedan?

Det står i Folkbibeln att Ordet bodde bland oss. Men ordagrant står det att Ordet *tältade* hos oss. Detta ordval anknyter till tälthelgedomen, tabernaklet, som i det gamla förbundet var platsen för Guds uppenbarelse (2 Mos. 25 ff.). Liksom Gud på ett särskilt sätt närvarade i detta tält, och senare i templet, bodde Gud bokstavligen bland oss i Jesus från Nasaret.

Att Ordet blivit människa innebär att vi kan lära känna Guds härlighet. Johannes skriver i vers 1:18: *"Ingen har någonsin sett Gud. Den Enfödde, som själv är Gud, och är hos Fadern, har gjort Honom känd."*

Och syftet med Sonens människoblivande är det som står i Joh. 3:16: *"Så älskade Gud världen att Han utgav sin enfödde Son, för att den som tror på Honom inte skall gå förlorad utan ha evigt liv."* Han föddes för att dö. Han kom för att dö försoningsdöden på korset, som kastade sin skugga redan över stallet. Eller som Han själv uttrycker det: *"Människosonen har inte kommit för att bli tjänad utan för att tjäna och ge sitt liv till lösen för många."* (Matt. 20:28).

Amen.